
20.YILINDA 89 GÖÇÜ - 16 ARALIK 2009

Ömer Engin LÜTEM

12.04.2009

20. Yılında 89 Göçü İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünün diğer bazı kuruluşlarla beraber 7-8 Aralıkta düzenlediği bir sempozyumun adıdır.

89 Göçü ile 1989 yılında Bulgaristandan Türkiye'ye gelen ve bazıları da zorla gönderilen 350.000 kadar Türkün göçü kastedilmektedir.

Bulgaristan, Bulgar aslından olmayan Bulgar vatandaşların daima güçlükler ve baskılarla karşılaştıkları, bazen de zorla asimilasyona uğradıkları bir ülkedir. Bulgaristanda en büyük azınlık Türkler olduğu için bu muameleye en fazla onlar maruz kalmışlardır. Türk-Bulgar ilişkilerinin de en önemli konusu da her zaman Bulgaristandaki Türkler olmuştur.

1984 yılının Aralık ayı sonunda Güney Bulgaristanda Kırçali bölgesinden başlayarak, yaklaşık iki buçuk aylık bir süre içinde Bulgaristandaki Türk aslından gelen kişilerin adları Bulgar adlarıyla değiştirilmiş, Türkçe konuşmak, geleneksel Türk kıyafeti giymek hatta Türk müziği dinlemek yasaklanmış, dini alanda da sünnet yaptırmak ve vefat edenleri Müslüman usulüne göre gömmeye son verilmiştir.

Bu olay Türkiye ile Bulgaristan arasında büyük bir kriz yaratmış, Türkiye'nin, isteyen Türklerin Türkiye'ye göçüne izin verilmesi önerisi kabul edilmemiş, Sovyetlerin araya girmesiyle iki ülke arasında müzakereler yapılmışsa da bunlar bir sonuç vermemiştir.

Bulgaristan, Sovyetlerin Perestroyka ve Glasnost politikalarını mecburen izleyerek nispeten liberal bir pasaport kanunu kabul edince yüz binlerce Türk, Türkiye'ye göç etmek için, pasaport almıştır. Bu sırada Kuzey Bulgaristanda Bulgar kolluk güçleriyle Türkler arasında çıkan arbedelerde bazı Türkler (7 Kişi) ölünce Başkan Jivkov olayların genişlemesinden endişeye duyarak, o zamana kadar izledikleri politikayı değiştirmiş ve Türkiye'nin Bulgar Müslümanlarını kabul etmesini istemiştir. Başbakan Özalda Türkler için vizeyi kaldırınca, yaklaşık iki buçuk ay içinde 320.000 kadar Türk Türkiye'ye gelmiştir. Bunlar arasında, siyasi yönden sakıncalı bulunduğu için Bulgar makamları tarafından zorla Türkiye'ye gönderilenler de vardır.

Git gide artan sayıda Türkün, aileleriyle beraber, Türkiye'ye gelmesi büyük iskân sorunları yaratmış ve bunlarla baş edemeyen zamanın hükümeti, Türklere vize uygulamasına yeniden başlayarak gelenlerin sayısını sınırlamıştır. Birkaç ay sonra, Kasım 1989da Jivkov, yeni kurulmuş olan sendikaların devamlı gösterileri sonunda istifa etmiştir. 1989 yılının son günlerinde Türklerin Bulgarlaştırılması için alınan önlemler kaldırılmıştır.

1989un 20. yılı olan 2009da, Bulgaristandan göç eden vatandaşlarımız tarafından söz konusu

olayları anmak amacıyla bazı etkinlikler düzenlenmiştir. Bunların sonuncusu, yukarıda değindiğimiz, Yıldız Teknik Üniversitesinde yapılan sempozyumdur.

Bu toplantının özelliği tamamen bilimsel olmasıdır. Takdim yapanların çok büyük bir kısmı üniversite öğretim üyesidir. Seçilen konular da öyledir.

Söz konusu sempozyum üç konunun aydınlanmasına yardımcı olmuştur.

Birincisi, o yıllarda Bulgaristandaki Türklerin durumudur. Bunun yanında Bulgarlaştırma önlemlerinin uygulanması ve soydaşlarımızın tepkileri de ele alınmıştır.

İkincisi Türkiye'ye göç edenlerin bugünkü durumudur. Göç edenler genellikle Türkiye koşullarına iyi uyum sağlamış ve başarılı olmuş olmakla beraber (örneğin bu sempozyumda söz alan yirmi kişiden dokuzunun 89 göçü ile gelen ve Türk üniversitelerinde öğretim üyesi olmuş kişilerdir) halen de parçalanmış aileler, çifte vatandaşlık ve diğer bazı sorunlar mevcuttur.

Üçüncüsü ise Bulgaristanda kalan Türklerin durumudur. Verilen bilgilerden, maalesef, halen de Bulgarlaştırmanın resmi değil fiili bir politika en azından birçok Bulgar yetkilisinin tutumu olarak devam ettiği anlaşılmaktadır. Ancak bu kez zor kullanılmadığı için Türk adlarının iadesinde zorluk çıkarmak veya okullarda Türk sınıfları açılmasında isteksiz davranmak gibi bazı uygulamalara başvurdukları anlaşılmaktadır. Daha vahim olanı Bulgaristanda aşırı milliyetçiliğin ve buna bağlı olarak da Türk karşıtlığının artmakta olmasıdır. Bulgaristanın Avrupa Birliği üyesi olması bu eğilimi değiştirememiş, hatta anlaşılabilir bir şekilde, adeta teşvik etmiş gibidir. Açıkça ırkçı bir tutum sergileyen ve oyların % 10una sahip ATAKA Partisi yetmiyormuş gibi, Başbakan Boyko Borisov ve yeni kurulan ve % 40 kadar oy olan partisi GERBin de aşırı milliyetçi olması Türklerin yaşamını kolaylaştırmamıştır. Dileğimiz önümüzdeki yıllarda 1989un, günün koşullarına uygun bir versiyonu ile karşılaşmamamızdır.

Bu konulara açıklık getiren söz konusu Sempozyumu düzenleyen İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünü ve katkıda bulunan diğer kuruluşları yürekten kutlarız.

Kaynak/Source: